

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5. — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L, za inozemstvo: 15.30 L.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Kraljevini Italiji in inozemstvu ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Japonci v ofenzivi na vse strani

Bitka na Malajskem polotoku — V Siamu in na Borneu — Nadaljnji letalski napadi na ameriška in angleška oporišča

Tokio, 10. dec. s. Včeraj opoldne je vrhovno poveljstvo japonskih oboroženih sil objavilo naslednje vojno poročilo:
Včeraj je bilo zaplenjenih 200 sovražnih trgovinskih ladij s skupno 80.000 tonami, med njimi tudi 15.000 tonski parnik »President Harrison«.

Hongkong je bil ponovno napaden. Pri tem je bil poškodovan neki angleški rušilec. Pri večeršnjih letalskih napadih na otok Wake med Guamom in Midwayskim otočjem je bilo zažgano neko skladišče pogonskih sredstev.
Sestreljenih je bilo 9 sovražnih letal.

Tokio, 10. dec. s. Vrhovno poveljstvo japonskih sil je objavilo, da so japonske pomorske sile predvečernjim opoldne nenadno napadle Midwayske otoke. Obstreljevale so zelo uspešno skladišča pogonskih sredstev. Japonska letala so bombardirala malajska letališča in na njih

uničila mnogo letal. Ofenziva proti Singapuru se je pričela.

Poveljstvo protiletalske obrambe je objavilo, da se dotlej nobeno sovražno letalo ni pojavilo nad japonsko.

Tokio, 10. dec. s. Japonski generalni štab potrjuje, da je na višini Honolulu japonska podmornica potopila sovražno nosilko letal.

Napad na oporišče Clark Field na Filipinih, ki ga je japonsko letalstvo izvršilo 8. decembra, je bil kronan z uspehom. Japonska letala so sestrelila 25 sovražnih aparatov, 71 drugih pa je bilo uničenih na tleh. Pet japonskih letal pogrešamo. Ponoči je japonsko letalstvo napadlo z bombami sovražnikove letalske štabe ter razne vojaške važne objekte. Vsa japonska letala so se nepoškodovano vrnila na svoja oporišča.

Tokio, 10. dec. Pomorska sekcija glavnega stana je sredi objavila, da so japonska mornariška letala bombardirala Hongkong in napravila veliko škodo. Hudo poškodovan je bil tudi neki angleški rušilec. Druga japonska letala so napadla istega dne otok Wake in so sestrelila več sovražnih letal ter poglajala v zrak petrolejske rezervuarje.

Pred tem je bilo objavljeno, da so japonske pomorske sile zaplenile ladje »President Harrison« s 15.000 tonami, »Mary Moller« z 2698 tonami in 200 nadaljnjih parnikov in manjših ladij s skupno nad 60 tisoč tonami. Doslej sovražnik ni zaplenil še nobenega japonskega parnika.

Singhaj, 10. dec. d. Službeni zastopnik japonske vojske na Kitajskem je včeraj predstavnikom tiska izjavil, da se bodo tudi v novem položaju v sedanjem nezmanjšanem obsegu nadaljevale japonske vojaške operacije proti Čungkingu. Pripomnil je, da japonska vojska še nadalje prekinja silaherne transporte vojnih potrebščin proti Čungkingu. Nadalje je izjavil, da bodo Japonci ukiniteli silaherne britanske in ameriške privilegije na kitajskem ozemlju, zlasti pa v distriktih Hankow ter britanske koncesije v Kiukiangu, Amoyu, Kulankse in Cifu. Na koncu je japonski vojaški zastopnik še izjavil, da se britanski koncesiji v Tienanju in Hankovu docela intaktni prišči v japonski roke.

ved Japonski s 388 glasovi proti enemu glasu, senat pa z 82 proti 10 glasovom.

Zatemnitev v Tokiu

Tokio, 10. dec. s. Včeraj so imeli v stadionu veliko ljudsko zborovanje. Prebivalstvo je popolnoma mirno in življenje se normalno nadaljuje. Ogromne množice se zbirajo pred zvočniki in poslušajo vojna poročila. Listi so sproti razgrabljeni. V ponedeljek zvečer je bil Tokio prvič zatemnjen.

Odnosaji z Rusijo

Tokio, 10. dec. s. Zastopnik vladnega tiskovnega urada je izjavil, da je treba smatrati, da se odnosaji med Sovjetsko zvezo in Japonsko niso spremenili. Ti odnosaji se opirajo na pogodbo o nevtralnosti, ki velja pet let in se verjetno ne bo spremenila.

Kar se tiče južnoameriških držav in njihovih obveznosti v okviru panameriške obrambe, je izjavil, da te države gotovo ne bodo tako smešne, da bi Japonci napovedale vojno, ker nimajo na daljnem vzhodu prav nobenega interesa. Kar se tiče vojne napovedi Kostarike, ji Japonska ne pripisuje nobenega pomena. Japonci so v vojni le z Zedinjenimi državami in Veliko Britanijo.

Še tri države v vojni

Singhaj, 10. dec. s. Izvedelo se je, da je Nova Zelandija napovedala vojno Japonski. Rim, 10. dec. s. Vlada južnoameriške zveze je napovedala vojno Japonski, Finski, Rumuniji in Madžarski.
Washington, 10. dec. s. Republika Panama je napovedala Japonski vojno.
Lizbona, 10. dec. s. Doznava se, da je mehiški zunanji minister sporočil japonskemu poslaniku prekinitev diplomatskih odnosov z Japonsko.

Stališče Brazilije

Rio de Janeiro, 10. dec. s. Iz tajništva predsednika republike poročajo: Na seji članov vlade, ki jo je sklical predsednik republike, da bi skupno proučili mednarodni položaj glede na poslednje dogodke, je bilo sklenjeno, da se izreče vzajemnost Brazilije z Zedinjenimi državami v skladu z ameriškim kontinentalnim dogovorom. Vlada upa, da bo brazilsko ljudstvo, zvesto svojim političnim tradicijam, ostalo mirno ter se izognilo demonstracijam, ki bi mogle porušiti mir, ki nam je tako potreben za nadaljevanje našega dela in našega življenja.

Nemški tisk o razmerju sil

Berlin, 10. dec. s. »Völkischer Beobachter« beleži, da je vojna, ki se je pričela na Tihem morju tipična pomorska vojna, ki je zavzela tak obseg, kakršnega ni imela še nobena v zgodovini. Ogromne razdalje, za katere rabijo tudi najhitrejša ladja po več tednov, ne dopuščajo naglih odločitev. Prvi japonski uspehi so velikega pomena. Nobenega dvoma ni, da so japonska letala in vojna mornarica s svojimi uspehi napravile močnega vtis.

»Börsen Zeitung« primerja ameriško in japonsko vojno mornarico in ugotavlja, da je japonska v premoči, kar se tiče lažjih vojnih ladij, kar se tiče velikih oklopnih in nosilnih letal pa go glede na ladje, ki jih ima pravkar v gradnji zlahka vzdržala sleherni ameriški pritisk.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« beleži, da so Zedinjene države sprito naraščajoče vojaške sile Japonske že nekaj let politično obkoljevale svojega nasprotnika in zgradile okrog njega vrsto strateških oporišč, ki so pomenila za Japonce stalno nevarnost. Ta oporišča so šla od Pearl Harbourja preko Midwayskih otokov na otok Wake ter preko Palmire in Feniškega otočja do Dutch Harbourja na Aleutih. Japonska si je uredila svojo notranjo obrambo črto na otocih Riu Kiu, na Riškiških otokih in na Formosi, na Patrasu in Hai-

nanu ter na Spratreskem otočju v Tonkinem zalivu. Japonske priprave so se izkazale sedaj za zelo učinkovite.

Berlin, 10. dec. s. V tujaknjih političnih krogih menijo, da bo Nemčija glede japonsko-ameriškega konflikta kmalu zavzela svoje stališče. Ne ve se pa, kako in kdaj se bo to zgodilo. Tisk se ponovno bavi s vprašanjem odgovornosti in poudarja, da se lahko to vprašanje smatra za dokončno rešeno. Pri tem opozarja, da sta Roosevelt in Churchill hotela vojno proti Japonski za vsako ceno. To potrjuje vrsta dejstev in zlasti programatične izjave Churchillove ter manifestacije avstralske, novozelandske in kanadske vlade, pošiljanje kanadskih čet v Hongkong in prihod najmodernejshe angleške oklopnice v Singapur.

Churchillov apel

Rim, 10. dec. s. Churchill je predsonjnim govornikom radiu. Izjavil je, da je Anglija baje kljub vsem skrbem, ki jih ima v Evropi, pripravljena tudi na novo nevarnost. Pri tem je nedvomno mislil na ameriške dobave vojnih potrebščin, ki bi se sedaj lahko zmanjšale. Opozoril je, da bo treba v prihodnjih mesecih izpolniti nastale vrzeli, ter je pozval industrijsko delavstvo, naj poveča svoje napore.

Justifikacije v Bolgariji

Sofija, 10. dec. s. Vojaško sodišče v Plovdivu je obsodilo na smrt nekega komunisti zaradi sabotažnih dejanj. V Ruščuku je bil obesen neki žid, ki je ubil nekega vojaka in nato skušal zažgati petrolejske rezervuarje.

Stroga kazen za poslušanje moskovskega radia

Zagreb, 10. dec. s. Posebno sodišče v Varnosti je obsodilo na smrt delavca, ki je v svojem stanovanju poslušal moskovske oddaje po radiu. Ob takih prilikah so se pri njem zbirali tudi njegovi prijatelji. Smrtna kazen mu je bila spremenjena na 10 let ječe. Isto sodišče je obsodilo na smrt tudi nekega žida, ker je imel pri sebi dva revolverja. Tudi žid je bil pomiloščen.

Eksplodizija na španski železniški postaji

Madrid, 10. dec. s. Huda eksplozija je nastala na postaji Almazora, 4 km od Castellona, ko so delavci razkladalj blago iz tovornega vlaka. Šest ljudi je bilo ubitih, 5 pa tako hudo ranjenih, da so umrle takoj po prevozu v bolnišnico. Stirje železniških vozov so bili poškodovani in le po golem naključju je brz vlak Valencija-Barcelona, ki bi bil moral voziti preko te postaje prav v času eksplozije izognil nesreči zaradi zamude.

Položaj po prvih dveh dneh borb

Rim, 10. dec. s. Londonske vesti o položaju na Tihem oceanu podajajo naslednjo sliko: Na Havajih je bilo glavno letališče otočja močno poškodovano. Iz Zedinjenih držav so morali nujno pozvati na pomoč nove eskadrije letal. Ena torpedovka je bila potopljena, več križark je bilo hudo poškodovanih.

Na Malajskem polotoku so se Japonci izkrcali na Koto Baruju in dalje proti severu. Japonske čete si prizadevajo, da bi se polastile letališča pri Koto Baruju. Razvnelo se so sreditve borbe. V ponedeljek zvečer so se Japonci izkrcali tudi še dalje proti severu, okrog 200 milj daleč od siamsko-malajske meje.

V Singapuru je bilo pri letalskih napadih ubitih okrog 250 ljudi. Oporišče je bilo ponovno alarmirano.

Tudi Hongkong so japonska letala že večkrat napadla.

V Manili so japonske letalske sile prizadevale ameriškim oboroženim silam ogromno škodo. Pri Davahu je bila hudo poškodovana neka nosilka letal. Manilo so evakuirali. Med civilnim prebivalstvom je bilo mnogo žrtev.

Tudi na Guam so ameriške žrtve zelo velike. Japonska letala otok neprestano napadajo. Japonska letala so končno ponovno bombardirala tudi otok Wake in Midwaysko otočje.

Japonci v Bangkoku

Bangkok, 10. dec. d. Japonske čete, ki operirajo na ozemlju Sijama, so sredi neposredno po 21. vtokrskale v siamsko prestonico Bangkok.

Bangkok, 10. dec. s. Tajska vlada se je odločila sodelovati z Japonsko za ustvaritev novega reda v vzhodni Aziji. Japonska je prevzela jamstvo za neodvisnost Tajske.

Zaščita sovražnih poslaništev

Bangkok, 10. dec. s. Semka došle japonske čete nadzorujejo v skladu s sporazumom med Japonsko in Tajsko ameriško, angleško in nizozemsko poslaništvo, ki zastopa pobeglo vlado v Londonu ter jih ščiti pred ljudskimi demonstracijami. Kakor se je izvedelo, se je večina Angležev, Amerikanov in Nizozemcev, ki prebivajo v Tajski, zatekla v poslanišče čet. Medtem je došel v Bangkok še drugi kontingent japonskih čet.

Angleški ultimatum Taj

Bangkok, 10. dec. s. Doznava se, da je angleški poslanik izročil včeraj ultimatum tajski vladi.

Ofenziva na Malajskem polotoku

Tokio, 10. dec. d. Generalni štab japonske vojske objavlja: Japonske čete napadajo sedaj na področju Singapure, dočim izvršuje naše letalstvo drzne napade na letalska oporišča v Malaji, kjer uničuje množico sovražnikovih letal.

Tokio, 10. dec. s. Glavni generalni štab je sredi sporov, da so japonske čete, ki operirajo na Malajskem polotoku, zasedle neko važno strateško središče v severnem delu polotoka.

Saigon, 10. dec. s. Japonska ofenziva na Malajskem polotoku se nadaljuje. Japonci so se včeraj ob zori spet izkrcali na nekaterih točkah polotoka. Prišlo je do spopadov z angleškimi četami, ko so te prodrele v južni Siam. Singapurski radio je objavil o dosedanjih spopadih že nekaj podrobnih vesti.

V malajski džungli

Saigon, 10. dec. s. Po vesteh, ki so došle včeraj popoldne, je prišlo do hudih bojev v džungli severnega dela Malajskega polotoka. Kljub močni angleški obrambi je Japoncem uspelo izkrcati nove kontingente. Angleži zamaš skušajo s svojim topništvom preprečiti invazijo. Ponoči so angleška letala brezuspešno napadla japonske konvoje, ki so se s četami za krovu približevali polotoku. Japoncem je uspelo izkrcati čete v Patani in Singori.

Na Borneu in Lubangu

Bangkok, 10. dec. s. Vest, ki so prispele sem, kažejo, da so se japonske čete izkrcale na severni obali Bornea.

Singhaj, 10. dec. d. Po informacijah, ki so sredi došle iz Manille, so se japonske čete izkrcale na otoku Lubangu, ki je približno 100 km jugozahodno od Manille.

Uspehi pri Bir el Gobiju

Borbe pri Tobruku in Solumu — Intenzivno delovanje osnih letalskih sil — Neka nadaljnja križarka poškodovana

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 9. decembra naslednje vojno poročilo št. 555:

Na bojišču pri Tobruku so v teku srdite borbe oboroženih Sil osi s sovražno pehoto, ki jo podpirajo tanki.

Pri večeršnjih spopadih našega mehaniziranega oddelka na področju pri Bir el Gobiju je bilo uničenih sovražnikov več tankov in oklopnih avtomobilov. Na bojišču pri Solumu živahno delovanje britanskega topništva proti našim postojankam. Italijansko-nemško letalstvo je z vidnimi uspehi ponovno napadlo zbirališča sovražnih mehaniziranih sredstev na področju pri Bir el Gobiju ter pristaniške naprave v Tobruku.

V bitkah v zraku proti številčno močnejšim sovražnim oddelkom so naši lovci sestrelili 10 letal, nemški lovci pa 4. Pet naših letal se ni vrnilo.

Britansko letalstvo je napadlo nekatere kraje v Libiji. V Bengaziju so bombe zadale arabski okraj, kjer je bilo porušeni nekaj hiš, drugod pa škoda ni bila velika. V vodah ob marmariški obali severno od Gambuta so nemška strogolavna letala napadla dve sovražni križarki in eno občutno zadela.

Izgube v novembru

Rim, 10. dec. s. Generalni štab Oboroženih Sil objavlja izgube v novembru prejšnjih mesecih, kolikor niso bile navedene v prejšnjih seznamih. Vojakov in milicnikov je bilo v Severni Afriki 345 padlih, 254 ranjenih, 273 pogrešanih, na ruski fronti 160 padlih, 379 ranjenih, 27 pogrešanih, na grško-albanski in albansko-jugoslovanski fronti 215 padlih ali umrlih, 178 ranjenih. Dalje je bilo 89 padlih, 251 ranjenih in 539 pogrešanih mornarjev in 57 padlih, 62 ranjenih ter 59 pogrešanih letalcev. Seznami padlih so objavljeni v posebnem dodatku lista »Le Forze Armate«.

Nemške letalske akcije

Berlin, 10. dec. s. Na neko angleško kolono je bil izveden v ponedeljek s posebnim uspehom kombiniran napad lovcev in strogolavcev na nekem odseku v severni Afriki. Nemška letala so ponovno bombardirala dve sovražni koloni motornih vozil, ki sta skušali uteči bombam in strojnemu ognju. 59 angleških motornih vozil je bilo uničenih. Nadalje sta bili napadeni dve letališči. Na nekem drugem odseku je bila povzročena huda škoda v velikem angleškem taborišču. V teku teh akcij je prišlo do letalskih spopadov, v katerih je bilo sestreljenih 6 angleških letal. Prejšnjega dne so nemški in italijanski lovci, ki so spremljali skupino nemških strogolavcev, ki je bila v akciji proti zbirališčem sovražnih čet, sestrelili 3 angleške lovce.

Nemško vojno poročilo

Na vzhodnem bojišču le krajeve borbe — Letalske akcije na zapadu in v Sredozemlju

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 10. dec. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo včeraj naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti samo krajevni boji.

V borbi proti angleški oskrbovalni plovbi so potopila letala večerj v vodah vzhodno od Dundeeja 1 rušilec in 4 trgovske ladje v konvoju s skupno 14.000 br. reg. tonami. Bojna letala so bombardirala v pretekli noči važno ladjedelniško mesto New Castle. Močne eksplozije in veliki požari v ladjedelnicah ter oskrbovalnih obratih mesta so pokazali uspeh tega napada. ki je bil deloma izvršen iz majhne višine.

Ob obali Rokavskega preliva je izgubil sovražnik včeraj 10 letal, ki so jih sestrelila obrambna lovska letala, mornariško topništvo pa je sestrelilo dve nadaljnji letali.

V severni Afriki se boji nadaljujejo. Nemški lovci so sestrelili v bojih v zraku 6 angleških letal.

V noči na 8. december so nemška bojna letala bombardirala pristaniške naprave in letališča na Maltili.

Berlin, 10. dec. s. V tukajšnjih pristojnih krogih poudarjajo, da se novi značaj vojne na vzhodni fronti potrjuje v nemškem vojnem poročilu, ki poroča, da ni bilo posebnih dogodkov na vzhodni fronti. Zaradi vremenskih razmer niso mogoče napadne operacije v večjem slogu. Kljub temu pa nemško poveljstvo tudi v ruski zimi izvaja svoje delovanje, ki je predvsem strateškega značaja. Fronta nudi taktične možnosti za obrambo pred morebitnimi protinapadi boljševikov in tudi za ofenzivne operacije nemške vojske. Nemške čete so med tem ohranile budno pozornost na vsej fronti, kjer ne bo zimskega odmora kakor se je zgodilo v vojnah preteklega stoletja. Fronta pa ne bo postala pozicijska kakor v prejšnjih časih. Letalstvo nadaljuje na primer na vsej fronti obširno neutrudno delavnost.

Berlin, 10. dec. s. DNB ponovno demantira vest iz angleškega vira, da so boljševiki zopet zavzeli Taganrog. Ta vest je gladko izmišljena, kakor vest o ruskem prodiranju v smeri Marupolja. Celotno ozemlje zapadno od Taganroga je trdnj v nemških rokah.

Obravnava pred izrednim sodiščem v Trstu

Po končanem zaslišanju obtožencev in priče je včeraj govoril državni tožilec Carlo Fallace, ki je zahteval za 12 obtožencev smrtne kazen

Trst, 10. decembra. Včeraj se je nadaljevala razprava pred slovenskim separatistom in teroristom pred posebnim sodiščem za zaščito države pod predsedstvom Elke Tringalijske Casanova. Navzoča je bila poleg zastopnikov mestnih oblasti množica občinstva, da bi slišala govor državnega tožilca Carla Fallacea. Ob splošni pozornosti je državni tožilec izjavil: Ze drugič od leta 1930 se sliši v našem zdravem in lepem mestu, v katerem se je iz polnih prs vdihaval zdrav in italijanstvom in patriotizmom nasičen zrak, stroga, toda svečana in opominjajoča beseda posebnega sodišča za obrambo Fašistične Države, da bi se opozorili vsi, kako zelo nevarno je okuževati čisti zrak, o katerem sem govoril, čisti zrak našega Trsta, ki je posebno pri srcu vsakemu Italijanu. Ta čisti zrak, ki je doleten, da se širi v prostoru in zboljšuje ter blagoslovja ter očista in pospešuje visoko poslanstvo, poverjeno tej izredno plemeniti misijonski zemlji in ki je izrazito nacionalnega interesa in ne more biti ovirano na svojem usodnem pohodu za nasprotnim delovanjem, ki ga opravljajo homunkuli take vrste, kakršne zdaj sodimo.

Pregled celotnega procesa

Preden bom proučil odgovornost posameznikov in njih delovanje, je treba dati panoramičen pregled celotnega procesa. Zmotno bi bilo izločiti delovanje vsakega posameznika obtoženca iz skupnega delovanja skupine, kateri pripada, in ločiti delovanje ene skupine od druge. Vse delovanje je izraz enotnega političnega gibanja in zaradi tega je treba prepoznati in določiti značaj, nastanek, cilje in manifestacije tega gibanja. Ni dvoma, da gre za izrazito zarotniško gibanje, ki se ga lahko smatra za uporniško, latentno in stalno delovanje nekaterih državljanskih slovenskega rodu proti lastni državi in proti vsemu, kar je italijanskega. Gibanje so podpirale in vzdrževale najbolj sumljive osebe med begunci iz Julijske Krajine, ki so jih podpirale druge sumljive osebe jugoslovanske in drugih narodnosti. Vsi so bili vsekakor avtentični sovražniki Italije. Ni dvoma, da se v rezultatih procesa kaže jasno smoter gibanja. Gibanje je skušalo spraviti izpod italijanske jarma jugoslovansko manjšino v nenadnim uporom od polpori jugoslovanskega orožja, s predhodno duševno in materialno pripravo, z zbiranjem orožja in poročili v vojaške svrhe in s pričetkom vrste terorističnih dejanj.

A še drugi cilj so zasledovali nekateri apostoli panslavizma, in sicer premakniti za nekoliko proti jugu mej Italije. Ali gre za fantazijo? Ne! Gre za otipljivo procesualno stvarnost. Obtoženci so sami izjavili vse to, kar navajam. Te izjave nam kažejo ogromno gomazje človeških reptilov, ki se plazijo v temi in blatu tostran in onstran meje, vedno pripravljeni na ugriz in na zastrupitev, vedno pripravljeni na podžiganje ognja nekega panslavizma, nekega slovenskega nacionalizma in vedno pripravljeni zasnovati, pripraviti in izvesti najstrašnejše zločine ter obnoviti staro sovraštvo ras, ki mu je usoda namenila ugasnitev s časom. To sovraštvo ras, ki je nastalo s slovensko infiltracijo v srednjem veku in katero je očela in podpirala znana politika iz habsburške dobe. Tržanci so vzdržali italijanstvo svoje zemlje in zaradi tega je nastalo protitalijansko sovraštvo, ki bi bilo izkoreninilo in odstranilo italijansko rast. Ta pa se je razbohotila in se dvignila čedalje višje proti nebu. Imamo na razpolago številna pisma, ki so jih pisali ali sprejeli obtoženci in ki kažejo značaj in smoter gibanja. Citamo v njih stavke sledečega smisla: Čakamo na dan, ki mi daleč, ko bomo končno dosegli svoje cilje. Govori se v teh pismih obširno o gibanju in z besedami navdušenja k upor. To so pisma, ki so jih obtoženci priznali, ki pa naravno ne morejo biti čisti dokazi. Toda v tej dvorani je razstavljen tudi kup orožja, ki se je zbiralo na kraškem ozemlju in v bližini Trsta. Tega orožja ni zbirala samo ena izmed skupin določene politične barve, temveč zastopniki vseh skupin, v katere so bili razdeljeni obtoženci. Vsi so se torej bavili s terorističnimi dejanji ali pa so vsaj pripravljali potrebno vzdušje, da se ta dejanja izvedejo. Vemo tudi, da so vsi vohunili in nabirali poročila vojaške narave in vsi so skušali ta poročila zavestno pošiljati jugoslovanski vladi.

Ozremo se lahko tudi na tisk, ki je bil zaplenjen in v katerem so obrazloženi jasni cilji gibanja. Prebrani je bil že važen članek lista »Deloc«, glasila komunistov in separatistov. S tem člankom se pozivajo vojaki k dezertiranju na vseh frontah in k izdaji vsega v prid sovražnikom fašizma. Delavci se pozivajo, naj uničijo tovarne, vojni material, kmetje naj poskrbijo pri delci, ženske naj zahtevajo podpore za svoje sinove in naj škodijo fašizmu, da pospešijo njegovo smrt. Slovenske delavke naj razširijo članek, toda naj pazijo, da ne padejo v roke razjarjenega sovražnika, ki čuti, da se mu bliža konec. Ta članek jasno in natančno pove, kakšnega značaja je bila akcija. Vsebinska tega komunističnega manifesta je zelo značilna. Vsebinska ostalih lističev tako zvanih slovenskih intelektualcev in nacionalistov je zelo slična izjavam vseh obtožencev glede značaja in smotra gibanja. Naloga in naročila so bila porazdeljena in izvedba tega je bila poverjena skupini, v kateri je med kolovodnjaki obtoženec Cermelj. To je skupina beguncev, ki so se radi odedali s hinavščino, s kulturnimi in človeškimi cilji, v hinavščino socialne pomoči, da bi zakrili svoje prave namene. V Trstu so bile skupine komunistov v večnem žalostnem pričakanju nevidnega sonca bodočnosti. Cermelj ali zanj Zelen ali za Kravanja, ali drugi so navezali stike s temi skupinami in jih uvrstili v gibanje. Rekli so jim, le sanjajte svoje sovjet sko republiko, ki bi obsegala Slovence, Koroske, Jugoslovane in Italije, toda pozabiti ne smete, da morate doseči vmesni cilj za dosego svojega končnega cilja, kar vam bo omogočilo doseči končne cilje. Morate se upreti in se oprijeti tiranstva Fašistične Italije. Morate se odločiti za dejanja in izkoristiti ugoden trenutek. Morate podpirati Jugoslavijo, ki je tik pred konfliktom z Italijo.

Skupina komunistov

Zato najdemo v tem procesu tudi skupino komunistov in irendentistov, ki si je prizadevala organizirati delavce in kmote in je zbirala vojaška poročila in prid Jugoslavije in prenašala orožje in eksploziv angleške znamke. Sosec je med drugim izjavil — je nadaljeval državni tožilec: Zelen mi je povedal, da vodi tudi panslavistično komunistično organizacijo. Tomažič, ki je vodil komunistično skupino, je izjavil, da je imel zvezo z Zelenom preko Soseca. Sosec in Štuka sta povedala, da je nastala neka vrsta pogodbe med Zelenom in vodjo komunistične skupine. Komunisti so obljubili dobavljati poročila vojaškega značaja. Zelen pa je v zameno obljubil orožje in eksplozivne snovi. Tomažič je pričel trgovati z orožjem in je v zameno izročil neke zemljevide. Otipljiva stvarnost je, da so bili mnogi obtoženci Tomažičeve skupine zasajeni na delu in so v celoti orizali svoja dejanja glede prevažanja orožja in municije. Otroci je Tomažičev zagovor, da se je zanimal za skladišča orožja in za prevoz orožja, ker ga je skrbelo, da bi orožje ostalo v rokah osvobojenih slovenskih nacionalističnih panslavistov.

Karakterizacija posrednih obtožencev

V svojih nadaljnjih izjavah je državni tožilec omenil pojav skupine intelektualcev v Julijski Krajini, ki so imeli najozje stike z ekspozicijami med begunci. Ta skupina je imela kakor komunistična in teroristična edini cilj in to je bila priprava potrebnega vzdušja pri zasledovanju vojnih političnih ciljev. Delovanje vseh treh skupin se je vodilo iz Jugoslavije. Za vse obtožence je treba uporabiti člen 305. kazenskega zakonika, ker gre za zaroto s pomočjo združevanja z določenim ciljem, da se izvoze upor in odtrga Julijska Krajina od Italije. O tem priča tudi dokument iz arhivov v Beogradu o peti koloni, ki naj bi delovala za hrbtno italijanske vojske. Pravi obraz združbe kaže zbiranje orožja in njegovo hranjenje, količina in kakovost eksploziva, ki so ga imeli obtoženci, kakor tudi delovanje propagande slovenskih nacionalistov.

Govorec o odgovornosti in krivdi posameznih obtožencev, je državni tožilec izjavil, da je Cermelj najbolj avtoritativna oseba v skupini beguncev. Cermelj združuje v sebi vse kvalitete intelektualca, komuniste in terorista in je skrbel vestno za organizacijo emigrantov iz Julijske Krajine, sodeloval pri vohunstvu in izvajanju terorističnih dejanj ter vzdrževal stike in pomagal najbolj nevarnim zarotnikom. Predstavljal je zvezo vseh slovenskih gibanj, tako separatistov kot izolacionistov.

Državni tožilec je predložil, da je Cermelj avtor brošure, ki je bila v januarju leta 1938 poslana Društvu narodov glede ravnanja s slovensko manjšino v Julijski Krajini.

Govorec o škudi je državni pravnik izjavil, da se je izkazalo, da je obtoženec aktiven vohun in slovenski propagator. Priče in izjave soobtožencev so obširno odkrile njegovo sodelovanje v protidržavnem komplotu. O krivdi ostalih obtožencev skupine intelektualcev je državni tožilec izjerno govoril, omenjajoč drugega za drugim Tončiča, Soseca, Sardoča, Tuto, Sfiligoja, Slavika in Vuka.

V skupini komunistov je državni tožilec omenil vodjo obtoženca Tomažiča, ki je obširno priznal. Njegovo komunistično delovanje ga ni oviralo, da ne bi vzdrževal

najožjih stikov s člani ostalih dveh skupin. Bil je v tesni zvezi z Bobkom, s katerim se je podal v Jugoslavijo, kjer se je sestal z ostalimi zarotniki. Državni tožilec je nato obravnaval krivdo ostalih obtožencev Budina, Uršiča in Zola. Našel je tudi dejanja, ki so jih izvršili Dujc, Vadnal in Bobek ter Tuta. Neizpolnitost so bili dokazani odnosi med Zelenom in Bobkom.

V preostali skupini je državni tožilec imenoval najprej Udoviča, ki je bil zaupnik Orjuna za tržaško pokrajino. Preko jugoslovanskega konzulata je bil v stiku z Zelenom. Simon Kos je bil vodja teroristične skupine v Rutah. V tretji skupini so bili teroristi iz Grahovega in Čezsoče. Gre za dve skupini teroristov. Prva je bila pod vodstvom Simona Kosa, druga pod vodstvom Franca Kausa.

Obširno je državni tožilec orisal atentata Kausa, ki je bil vodja teroristične skupine v Čezsoči in v Bovcu. Njegova skupina je izvršila več atentatov in terorističnih dejanj ter zločinov med ljudmi. Kaus je pripravil tudi atentat, ki se po okolišnih, ki niso zavisle od njegove volje in po božji previdnosti ni izvedel, la to je atentat na Duceja. Potem ko je navedel zločine preostalih obtožencev, je državni pravnik zaključil z izjavo, da bi bila zmota, ako bi se skušalo zmanjšati težino tega procesa. Pomisliti moramo, kaj bi se zgodilo, če bi se Jugoslavija tako bliskovito ne zrušila. Kaj bi se zgodilo zaradi teh zločinov, ki so s svojimi rokami segali do Milana in do drugih italijanskih pokrajin. S pomočjo organizacije, ki je mislila na vse podrobnosti in pripravila za hrbtno italijanskega vojaka peto kolono. Treba je za vselej prepričati in onemogočiti taka dejanja in opovedati vsem, da zahteva fašistična Italija disciplino, zvestobo in dobroto vseh svojih državljanov kakršnekolikoli ali jezika.

Kazni, ki jih zahteva državni tožilec

Državni tožilec je zahteval sledeče obsode: Oskar Caramore 3 leta vojaške ječe, Boris Zilarič in Marija Urbančič po 9 let ječe, Radojko Bobić, Anton Babič, Ferdinand Budin, Alojz Besednjak, Edvard Melussi po 10 let ječe, Ludvik Šturm, Karel Stefančič, Anton Danjel po 12 let ječe, Šturm tudi na globlo 20.000 lir, Vladimir Mankoč na 14 let ječe, Roman Pahor, Andrej Čok, Bruno Stanič, Franc Udovič po 16 let ječe, Josip Kosovel, Stefan Lovrečič, Angel Kukanja, Slavko Slavič, Milan Bolčić, Stanislav Vuk, Guido Vremec in Srečo Zol po 18 let ječe, Franc Tončič na 20 let ječe, Viktor Sosec na 24 let ječe in 20.000 lir globe, Alojz Budin, Anton Abram, Adolf Uršič, Vladimir Domitrič, Ivan Gasparič, Ludvik Bosarelli, Ivan Vata, Albin Skrič, Jakob Semek, Franc Sluga, Jakob Dolenc, Ivan Postojna, Josip Učič, Frilerek Broves, Srečo Rejcek, Ludvik Prezelj, Franc Bižaj, Leopold Copić, Ivan Klavara, Avgust Sfiligoj po 30 let ječe.

Za 12 obtožencev zahteva smrtne kazen

Smrtne kazen je državni tožilec predlagal za Leopolda Cermelja, Antona Škuca, Vencelava Tuto, Teodorja Sardoča, Josipa Sardoča, Josipa Tomažiča, Josipa Dujca, Ivana Vadjnala, Viktorja Bobka, Simona Kosa, Franca Kausa, Ivana Ivančiča, Friderika Zornika.

Oprostitev je državni tožilec predlagal za obtoženca Leonarda in Josipa Kosa.

Imenovanje direktorija vseučiliške organizacije v Ljubljani

Zvezni Tajnik v Ljubljani je na predlog zaupnika vseučiliške organizacije v Ljubljani in po zaslišanju mnenja dr. Kosa, rektorja vseučilišča, imenoval za člane direktorija omenjene organizacije naslednje slušatelje vseučilišča:

Podzupnik: Župec Franc (pravna fakulteta), člani: Mahnič Ivan (filozofska), Pirc Zvonko (filozofska), Komar Milan (pravna), Kikelj Jaro (medicinska), Kalkan Peter (pravna), Lavrenčič Ladislav (tehnična), Krašovec Aleksander (pravna), Vadjnal Ivo (pravna), Gostinčič Ljudevit (tehnična fakulteta, kemijska stroka), Lavrič Ivanka (filozofska fakulteta).

Z imenovanjem direktorija Vseučiliške organizacije v Ljubljani si je društvo, ki obstoja šele nekaj tednov, stavilo nalogo, ojačati svojo delavnost, o kateri smo priobčili v glavnih črtah v našem zadnjem članku nje osnove. To delovanje urejuje pravilnik, ki smo ga tudi že objavili, in ki hoče predvsem odpraviti mrtvilo med vseučilišči nove pokrajine, ne samo na področju človeške znanosti, ampak tudi v raznih odsekih sporta, ki skrbje za fizično vzgojo in pridnajo tako tudi k duhovnemu razvoju mladine. Po teh navodilih bo ljubljanska vseučiliška lahko nadaljevala izvrševanje naloge, ki jo je Duce določil v okviru visoke narodne omike. Povedati smo že, da organizacija izključuje vsa vojaška in politična vprašanja ter stremi z vsemi svojimi silami samo po kulturnem in sportnem udeleževanju; pri tem seveda ne izpušča podpornega delovanja, s katerim hoče materialno in moralno dvigniti manj in ovirane dijake.

Na kulturnem področju so posebne važnosti seveda vsakovrstne prireditve umetniškega značaja. Iz tega razloga ima organizacija namen prirediti prireditve raznega značaja, kakor so umetniške razstave, koncerti, literarne tekme itd. Dijaki Kr. vseučilišča v Ljubljani bodo nedvomno pravilno ocenili, te duhovne prireditve, ki stremje za tem, da razširijo njihovo obzorje ter jim odpre širok pogled v italijansko kulturo, saj slednja smatra in je vedno smatrala umetnost in kulturo kot glavne stvariteljske sile omike. Tudi na tem poprišču morajo člani organizacije priti do konkretnih sklepov, da bi ojačili kulturni razvoj, ki je lasten duhu našega časa. Pri drugih narodih vsega tega ni.

Vrednost tega delovanja je v Italiji določena z liktorsko kulturo in umetnostjo, ne glede na množične druge manjše

panoge. Sam izbor se lahko izvrši v okviru ljubljanske vseučiliške organizacije, ki bo ravno najboljšim omogočila dobre stike z onimi, ki so se že izkazali in ki jih je dal izbor iz drugih pokrajin. Omenili smo že, da se bo ustanovila zadruža za knjige, da se bo verjetno ustanovil dijaški dom, da se bo razširilo podporno delovanje in da se bo mnogo skrbj posvečalo sportnemu udeleževanju.

To je obširen okvir delavnosti, ki ima namen dobro pripraviti mladino, določeno, da zavzame odgovorna mesta v življenju pokrajine. Zato si vseučiliška organizacija prizadeva razviti osebne sposobnosti vsakogar ter jih izpolniti v fizičnem in duhovnem oziru.

Organizacija se zaveda, da to svoje visoko poslanstvo lahko izvršuje v okviru ljubljanskega vseučilišča, ki mu je vlada od popolnem spoštovanju njenih tradicij določila večno kulturno nalogo na vzhodnih mejah Italije. Organizacija zahteva od dijakov serno razumevanje in lojalno sodelovanje pri tem delu, ki gre izključno le v njihovo korist.

Omejitev prometa motornih vozil s pogonom na domače gorivo

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja glede na svojo naredbo z dne 8. avgusta 1941-XIX št. 80, na podstavi kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in smatrajoč za potrebno, da se radi varčevanja pri porabi pnevmatik omeji promet motornih vozil s pogonom na domače gorivo:

Cl 1. Kdor želi preurediti motorno vozilo (potniški avtomobil, tovorni avtomobil, avtoBUS) na plinski generator ali na metan, mora predhodno zaprositi ustrezno dovolitev pri uradu za civilno motorizacijo. Visoke komisariata in pri tem poleg podatkov o motornem vozilu in o pripravi, ki naj se namesti, navesti tudi uporabo, kateri je vozilo pretežno namenjeno.

Cl 2. Dovolitev iz člena 1. se izda samo za tista motorna vozila, last kmetijskih, industrijskih in trgovinskih podjetij, stavbenih, prevoznih podjetij itd., katerih poslovanje je obdekoristnega značaja.

Cl 3. Od dne objave te naredbe dalje se ne bodo odobrila motorna vozila, ki bi se preuredila na plinski generator ali na metan brez predhodne dovolitve iz člena 1. Ljubljana, 3. decembra 1941-XX.

Visoki komisar Emilio Grazioli

Usate lampade Osram perché queste utilizzano nel miglior modo l'energia elettrica che consumano, assicurandovi così economia nella spesa d'illuminazione.

Rabite žarnice Osram, kajti samo one Vam zagotavljajo varčevanje v stroških za razsvetljavo, ker vporabljajo električno silo na najkoristnejši in izdatnejši način.

OSRAM-D

da luce a buon mercato. Vam nudi luč poceni.

Zlato na dražbi

Ljubljana, 10. decembra.

Dražbe v mestni zastavljalnici so zelo popularne; razlikovati je pa treba med dvema vrstama zastavljaljskih dražb. Bolj znane so tiste, ko prodajajo razno manj »dragocenost«, a v teh časih tudi zelo ceneno blago, dražbe, ki so navadno vsakega 12. v mesecu. Na teh dražbah se zbirajo množice medtem ko imajo dražbe 6. v mesecu bolj izbrane obiskovalce, ali vsaj bolj redke. Vsak pač ne kupuje dragocenosti. Zlato sicer cenimo več ali manj vsi, toda težko tekmujejo s pravimi ljubitelji dragocenosti. Če hoče kupovati zlato, ni dovolj le neke vrste talent, temveč prav določne vrste mošnjček.

V soboto smo obiskali dražbo dragocenosti v mestni zastavljalnici. Ali dandanes kdo še zastavlja dragotine, prstane, nakit, ure? Mislimi bi, da ne, če sodimo po blagu, ki je bilo na dražbi. Bilo ga je komaj toliko, da se je dražba lahko začela. Dražbe ni obiskalo mnogo ljudi, bili so pa po večini sami resni kupci. Blaga je bilo mnogo premalo, da bi lahko kupila vsaj polovica obiskovalcev po en predmet. Zato so pa tem bolj dražili. Naprodaj je bilo nekaj ur, toda ne zlatih. Vendar so se dražilec zdelo prav tako dragocene. Samo pomislite: če je bila izključna cena 40 L, je prodajna v posameznih primerih bila celo sedemkrat višja. Posebno se je vsem svetil zlat ženski prstan. Zlata je bilo v njem sicer zelo malo, a dražilci imajo velike oči in, kakor je kazalo, tudi globoke žepce. Zato je bil prstan prodan za 270 L, čeprav je bila izključna cena samo 40 L.

Izdražba je bila še zapetna ura, pa je bila dražba že končana. Trajala je samo dobrih 10 minut. Dražilci so se razšli, kakor se je dolžno, precej razočarani. Dražba se je končala prej kakor so prišli v »formo« in težil jih je denar, ki so ga morali nesti domov.

Odgoditev popolnitve medicinske fakultete v Ljubljani

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja glede na pravilnik z dne 19. julija 1940. l. št. 21.413 prosvetnega ministrstva bivše kraljevine Jugoslavije o postopnem odvarjanju semestrov na medicinski fakulteti kr. univerze v Ljubljani, na podstavi kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in ker smatra, da je zaradi vojnega stanja potrebno, odložiti na nedoločen čas izvedbo omenjenega pravilnika:

Clen 1. Izpolnjevanje študija od VII. do X. semestra in ustreznih znanstvenih institutov na medicinski fakulteti univerze v Ljubljani se odloži na nedoločen čas.

Cl 2. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 30. novembra 1941-XX.

Visoki komisar Emilio Grazioli

Radio Ljubljana

ČETRTEK, 11. DECEMBRA 1941-XX.
7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Slovenska glasba, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanski. 12.15: Knežka godba. 12.40: Pesmi in melodije. 13: Napoved časa — poročila v italijanski. 13.15: Komunikle Glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20: Pesmi in melodije — orkester in zbor pod vodstvom mojstra Gallina. 14: Poročila v italijanski. 14.15: Orkester pod vodstvom mojstra Angelinija. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Orkester pod vodstvom mojstra Manna. 17.40: Zbor lepih glasov EIAR. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Avgust Stanko, solo na harmoniko. 20: Napoved časa — poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.35: Koncert pod vodstvom mojstra Giuseppe Savagnoma s sodelovanjem sopranistke Leonarde Plombo. 21.20: Vesti v slovenščini. 21.30: Godba Kr. Policijskega zbora pod vodstvom mojstra Andree Marchesinija. 22.10: Koncert violončelista Attilia Ranzata. 22.45: Poročila v italijanski.

PETER, 12. DECEMBRA 1941-XX.
7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Opretna glasba, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanski. 12.15: Koncert pianista Marijana Lipovška. 12.45: Mali orkester pod vodstvom mojstra Vac-

Beležnica

KOLEDAK

Danes: Sreda, 10. decembra: Lavretska

Mati božja, Melhijad

DANAS NJE PRIREDITVE

Kino Matice: Caravaggio (Vražji slikar)

Kino Sloga: Znamenje Robin Hooda

Kino Union: Kravara roža

Razstava Debenjak, Jakac, Mihelčič v J.

Kopičevem paviljonu

Sadjarška in vrtarska podružnica Ljubljana I: predavanje nadzornika g. Jo-

sipa štreklja o sraženju in redčenju, o pomlajevanju in precepeljenju sadnega

drevja in grmičevja ter o vzgoji pravi-

linih krošenj dreves ob 18. v kemijski

predavalnici na I. državnih realni gim-

naziji v Vegovi ulici

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; Trn-

koczy dec, Mestni trg 4, Ustar, Še-

lenburgova ulica 7.

Komisija za revizijo cenika zdravil

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odloča glede na svojo naredbo z dne 2. decembra 1941-XX št. 167 o ustanovitvi komisije za revizijo in dopolnjevanje cenika zdravil in po zaslišanju Lekarnarske zbornice, kolikor se je tiče: Maver Stanislav, ravatelj d. d. »Salus« v Ljubljani, dr. Drobnič Ivan, šef-zdravnik Zavoda za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine, Bakarič Gvidon, dr. Kmet Stanislav, Piccoli Jurij Marij in Trnkoczy Josip, lekarnari v Ljubljani, se imenujejo za člane komisije za revizijo in dopolnjevanje lekarniškega cenika Ljubljanske pokrajine iz člena 2. naredbe z dne 2. decembra 1941-XX št. 17.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 2. decembra 1941-XX.

Visoki komisar Emilio Grazioli

Naše gledališče

DRAMA

Sreda, 11. dec., ob 17.30: Nocoj bomo

improvizirali. Red Sreda.

Četrtek, 11. dec., ob 17.30: Bog z vami,

mlada leta. Red Premierski.

OPERA

Sreda, 10. dec., ob 17: Sevilski brivec. —

Red A.

Četrtek, 11. dec., ob 17: Sevilski brivec.

Red Četrtek.

Opozarjamo, da bo v soboto, dne 13. t. m. prva letošnja ponovitev »Prodane noveste« s Heybalove, Franclova. Banovcem in Betetom v glavnih partijah. Prestava bo za red Premierski. Opera je na novo zrezal C. Debevec, dirigiral jo bo D. Zebre.

Abonenti reda A bodo imeli danes, reda Četrtek pa v četrtek predstavlo Rossinjeve komične opere »Sevilski brivec« z Jankom v naslovni partiji. Vloga Figara spada med najbolj bravurne pevske partije. Naš baritonist Janko je žel v njej že ponovno velik uspeh. Duhoviti libreto, ki ima vse značilnosti burleske, vsebuje nadvse učinkovite partije, med njimi Don Basilia in Don Bartola, koloraturno partijo Rossine in tenorsko partijo grofa Almavive. Peli bodo: Betetto, Zupan, Ivančičeva in Mančevski. Dirigent: A. Neffat, režiser: Ciril Debevec.

Posebna hranilnost koruzne moke

Koruzna po svoji hranilnosti v nekem pogledu celo prekaša pšenico — Nekaj za naše izbiričnice, ki jim koruza ne diši

Ljubljana, 10. decembra. Koruzo so tudi pri nas prejšnje čase uvrščali med živalska krmlila, in ne toliko med živila za človeško prehrano. Sicer so pa morali mnogi revnejši ljudje hočeš nočeš ceniti koruzno moko, saj je bila za njihovo prehrano pomembnejša od pšenice. V splošnem je koruzna moka vendar veljala kot manj vredno živilo, čeprav za to ni bilo nobenega pravega razloga. V resnici se jedi iz koruzne moke nekaterim ne zide tako okusne kakor iz pšenične. Tako pravimo, da je najboljši pšenični kruh in če bi kdo trdil, da je koruzni bolj od pšeničnega, bi to veljalo kot šala. Prejšnje čase smo vrednost posameznih živil presojali preveč po individualnih okusih, pa tudi razvadah. Merilo ni bila kemična analiza živil, temveč, ali je jed »dobra« ali ne. Med svetovno vojno smo se naučili ceniti živila pravilneje in »odkrili« smo marsikaj, kar je preprosto ljudstvo vedelo že zavnaj, odnosno, kar je naučili ljudi sam prirojen instinkt. Tudi zdaj smo začeli živila ocenjevati bolj objektivno ter se ne oziramo več na sam okus posameznih jedi, temveč tudi na njihovo hranilno vrednost. Zdaj, ko je zopet v prodaji koruzna moka, je potrebno dokazati ljudem, da nikakor ne spada med manj vredna živila. Presečenosti boste celo, kako veliko, posebno hranilno vrednost pripisujejo raziskovalci koruzi in mleviskim izdelkom iz koruze.

Kaj pravijo kemiki

Kemična analiza nam pokaže, da koruza po hranilnih snoveh ne zaostaja za pšenico ali da so razlike neznatne. V 100 gramih moke iz celih koruznih zrn (s klicami vred) je 9,4% beljakovin, 4,1 maščob, 69 ogljikovih vodikov in 13,3 vode. Ta hranila dajo 362 kalorij. Klica vsebuje mnogo olja. Industrijski mlini navadno izločijo klice, da se koruza tako hitro ne pokvari in ker iz klic izdelujejo olje, ki je dobro za izdelovanje mila in mazanje strojev. Iz kemičnih preiskav posameznih živil je razvidno, da je koruzna moka zelo redilna. Po množini kalorij koruzna moka prekaša celo pšenico. V tem pogledu je na prvem mestu med moki in se lahko z njo meri le ovsena moka. Ovseno moko so naši predniki tudi znali mnogo bolj ceniti kakor jo cenimo mi, čeprav niso poznali njene kemične analize. Ovsena moka vsebuje namreč največ maščob med vsemi žitnimi moki (sojina moka je poglavje zase). Kg ovsene moke da 3600 kalorij kakor tudi koruzne ali koruznega zdroba. Po količini ogljikovih vodikov je na prvem mestu koruzna moka med žitnimi moki, saj jih vsebuje 780 g, med tem ko jih je v ovseni moki le 680 g, v pšenični drobni 740, v grobi, črni pa 710, pšeničnem zdrobu 730, v krompirjevi moki pa celo 815. Ogljikovi vodni pa niso tako važni kakor beljakovine in maščobe. Največ beljakovin vsebuje pšenična moka, in sicer 120 g v kilogramu, groba pšenična moka, z otrobi, ima 100 g beljakovin kakor tudi ovsena in ajdova. Koruzna moka vsebuje 99 g beljakovin ter torej skoraj nič ne zaostaja za črno pšenično moko. Pač pa vsebuje pšenična moka več maščob kakor koruzna, črna pšenična moka vsebuje 15 g maščob, drobna 25, koruzni zdrob in moka 11, ajdova moka 21 g. Največ maščob, kakor rečeno, vsebuje ovsena moka, in sicer 60 g. Odločilno za presojajo hranilne vrednosti živil je količina kalorij; vidimo, da v tem pogledu koruzna moka prekaša pšenico, ker daje kg 3650 kalorij, med tem ko kg drobne pšenične moke da le 3550 kalorij, grobe, črne moke 3400.

Iz zgodovine koruze

Koruzna izhaja iz Amerike. Najprej so jo pridelovali stara indijanska plemena. Koruza je bila prenešana v Evropo šele po odkritju Amerike. Najprej se je koruza razširila v toplejših predelih Evrope, kmalu je pa začela prodirati vedno bolj na sever. V Turčiji so jo nedvomno poznali prej kakor pri nas, kar sedimo že po imenu »turščica« in po italijanskem imenu »grano turco«. V slovenskih pokrajinah se koruza ni udomačila povsod enako. Na Kranjskem je uživala ajda večji ugled od koruze, pa tudi kaša iz prosa je bila bolj priljubljena kakor jedi iz koruzne moke. Bolj razširjena je koruza na Štajerskem, kjer je pridelavo precej več kakor na Dolenjskem. To je treba pripisovati v veliki meri podnebnju: v krajih s toplejšim in bolj suhim podnebnjem koruza hitreje zori in pridelek je boljši kakor v hladnejših pokrajinah.

Škodljivost enolične hrane

Koruze ne moremo le poveljavati zaradi njene hranilne vrednosti; znano je, da ljudje, ki se hranijo pretežno s hrano iz koruzne moke, obolevajo za hudo boleznijo

pelagro. Vendar ne smete misliti, da koruza sama na sebi povzroča kakšno bolezen. Za pelagro obole le tisti, ki ne jedo skoraj nič drugega kakor samo jedi iz koruze. Pelagra je bila razširjena v Hercegovini, kjer ni bila koruza le glavno, temveč skoraj edino živilo. Za pelagro pa ne oboli nihče, če se hrani vsaj malo tudi z mlekom, jajci, sojivcem itd., z živil, ki vsebujejo vitamine, ki jih pri mletju izločijo. V koruznem zrnu so vitamini A, B₁ in B₂. Vitamin skupine A in B₁ je celo precej. V koruzni moki pa ni vitaminov. V raznih vrstah mok, najdemo vitamine v ovseni moki (B) in v črni, grobi pšenični (A in B). Menda pa v koruzni moki ni dovolj tudi nekaterih drugih hranilnih sestavin, kar bi pozročilo pelagro; v človeški hrani morajo biti namreč štiri aminske kisline, ki jih vsebujejo beljakovine, in sicer triptofan, cistin, histidin in metionin. Vse te snovi vsebujejo mleko, ni jih pa dovolj v koruzni moki. Kjer se hranijo tudi z mlekom, ne le s suho polento, ne obolevajo s pelagro.

Zakaj so dinarci tako visoke rasti

Koruzi pa pripisujejo nekateri še posebno hranilnost. Z znanstvenim raziskovanjem je bilo ugotovljeno, da so jedi iz koruzne moke izvrstne v zvezi z mlekom. Tako ima zelo veliko hranilnost polenta z mlekom. Beljakovina, ki je vsebuje koruzna moka, zein in sirmina (kazein), sestavni del mleka, pospešujeta rast kosti ter zobovja. O tem je pisal H. Scherman v razpravi »Chemistry of Food and Nutrition« (New York, 1935). Zato tudi nekateri naši strokovnjaki domnevajo, da je treba pripisovati visoko rast prebivalcev dinarske rase, Dalmatincev, Črnogorcev, Ličanov in Hercegovincev prav prehranjevanju z jedmi iz koruzne moke in mleka. Po svoji veliki hranilnosti je hrana iz koruze kakor nalašč za težke delavce. Ni torej nesreča, če se revnejše prebivalstvo hrani v veliki meri s koruzo, toda naglasti je treba, da hrana vendar ne sme biti preveč enolična. Zato ni dovolj le koruzni kruh in ne suha polenta. Koruzne žgance je treba malo zabeliti z mlekom, jesti moramo tudi zelenjavo in vsaj od časa do časa malo sadja. Pri nas se nam ni treba bati pelagre, ker se hranimo le s koruzno hrano. Tudi v teh časih je jedilni list tudi revnejših prebivalcev vendar še sorazmerno pester. Nihče ne uporablja same koruzne moke, ker je naprodat tudi enotna, kruha iz same koruzne moke pa skoraj ne poznamo. Živila iz koruze so izvrstna v zvezi z drugim, dodatnimi živil. Če je torej koruzna moka glavno živilo, je treba le dodatnih živil, toda pri nas nima še te vloge v prehrani, tako da so koruzne jedi le dodatek. Vsekakor bi bilo prav, da bi koruzne jedi cenili bolj kakor smo jih doslej ter da bi se jih navadili tudi naši izbiričnice. Jedj iz koruzne moke so dovolj okusne in celo vpravo slastne, seveda, če so dobro pripravljene in če moka ni pokvarjena. Koruzna moka je jeseni navadno slajša kakor pozneje, ko je včasih že grenka, zlasti, če je ležala dolgo. Na bolje je, če koruzo meljemo za porabo sproti.

Krstna predstava Lipahove »Desetnice«

V izvrstni uprizoritvi in lepi opremi je nova izvirna mladinska igra z glasbo, petjem in plesom žela uspeh

Ljubljana, 10. dec. Shakespeare in Molire nista bila prva igralca, ki sta pisala drame, pač pa sta ostala doslej še nedosežena igralca-dramatika. Od začetka pravega gledališča so igralci tudi ustvarjali drame, in pri nas sta šla za Ignacijem Borštnikom Edvard Gregorin in Fran Lipah med slovenske dramatičarje.

Baš igralec je s svojim poklicem najtesneje zvezan z gledališkim odrom. Igralec pozna vse notranje in zunanje pojave dramskega učinkovanja, se je poglubil v želje občinstva in stremeljenje igralcev ter mu je znana duša človeštva ne le iz doživljanja, temveč tudi iz najrazličnejših osebnosti repertoarja. Zdi se torej naravno, da igralec najlažje in najbolje tudi ustvarja drame.

Pa ni tako. Med dramatikami so igralci še danes le izjeme. Zakaj dober dramatik si le pod pogojem, da si rojen pisatelj, pesnik, živa posoda izvirnih misli in globokih čustev, močan slikar usod, krepak oblikovalec značajev, pa še umetnik v grajenju živahnega dejanja, v zasnovanju, zapletu in razpletu dogodkov, ki se v lahkotnem ali težkem stanju, v napeti in neprestani borbi osebnosti končno sprostijo v srečnosni ali tragični zaključek.

Naš priljubljeni Fr. Lipah se je z veseljem »Glavni dobitek« pred leti že izkazal spretnega in bistrega dramatika. Njegov prvenec je ugaljal mnogo so ga igrali in bil je tudi preveden. Nadejali smo se, da pojde dalje po srečno začeti poti in bo ustvarjal nove sodobne veseligre ali komedije. Pa nas je presenetil z mladinsko spevoigro »Desetnico« čisto drugačnega značaja.

Zajel jo je iz narodne pesmi in mestoma tudi sam uporabil stih in rime; toda ljudsko snov je bistveno izpremenil in ji dodal že čisto obdelani motiv odrešenja. Zakletki princ in desetnice se tu odrešita, ker — se vzameta! To pač ni junaki ali izjemno požrtvovalen čin.

S to predelavo je torej Lipah temeljno predrugačil usodo desetnice in njenih staršev, ki je v ljudski pripovedni pesmi tragična, v vsestransko srečno in veselo. Hkratu pa je vendar položil včasih na jezik norčija, kralja in ministra pripombe, ki naj bi dogajanje in govornje dvignile na širšo, višjo in globljo raven ter dale igri z dokaj šablonskimi, že prevečkrat prikazovanimi figurami vsaj nekaj nove simbolske vsebine. Zato, da jih utesnijo razumeti, če jih sploh opazijo, le odrasli poslušalci, ne pa mladina, ki ji je igra namenjena.

Lipah je bilo menda glavno, ustvariti predvsem lirična, mehka, mirna razpoloženja, ne pa dramatično ostro razgibanost ali celo borbenost. Izognil se je zato vsemu sovražnemu in opasnemu ter ostal do-

sledno pri dobrem in naklonjenem, s čimer se je odrekal bistvenosti drame, ki je pač v kontrastih in trenjih. Niti vseh dramskih motivov narodne pesmi ni izkoristil. (N. pr. drevesa, ki odganjajo desetnico izpod sebe, in drevo, ki ji da zavetje, vihar s strelami v gozdu...)

Tako gledamo igro dokaj skopega in preveč mirno potekajočega dejanja, v katerem je več statičnosti in slikovitosti kakor gibanja in bojevanja, saj nastopi balata (dvornik, kresnic, rusalk) in vojaškov otrok, pojav vetra in odmeva so zgolj ilustracije miljeja, ne množje pa dejanja.

Naslovna vloga desetnice je pasivna, izvešne pevka; aktivno se uveljavlja v enem samem trenutku: ko kar takoj izjavi, da hoče vzeti na skalo priklenjenega berača (zakletega princa) za moža in ga s tem odrešiti začaranja. Tu najbolj pogrša dramatičnosti.

Nejasno in nedosledno pa je, kako je mogel priklenec kot berač vendar prihajati na dvor, če prej prinese prstan in ponovno zahtevati, da se prstan zameje v pogosto in dolgi Marjetici usoda desetnice, ki mora oditi na bedno potovanje po svetu.

Da se ta »berač« končno šele pred srečnim zaključkom igre na dvoru spremeni v princa, ne pa že v odločilnem trenutku razčaranja, zlasti da ne predstavlja en igralec, temveč dva, je kakor smo videli tudi tehnično nerodno. Zares je berača Borjana kot zgrešeno jasen govornik melodičnega in toplega glasu izvrstno govoril in igral. Z. Pianček, princa pa A. Sladoljev takisto imenitno predstavljal in zapel tako lepo, da je žel vseobče priznanje.

Brez posebno izvirne barve sta kralj in kraljica; kvečjemu je kralj smešen bedak, kimavec in ponavljalec misli in besed paterne kraljice, ki je ob svojih enajstih otrokih še razveselljivo mladoletna in sveža (N. Spavca).

Minister je zgolj dvorski režiser brez originalnosti. Norček Škorček je prijetno oster zafkravčen in neprijeten predrežnik, toda tudi požrtvovalen in hraber spremljevalec Marjetice. Na dvoru ima norček največ besede in pameti, dramatično pa niti on ne poseže v dejanje.

Tu so še zamorček, ki dobro zapoje in zapleše učinkoviti kupletek (M. Siardova), dalje zaspada dojka (M. Koširjeva), ki hoče zamorčaka vedno znova umiti in pestu je 11. kraljičino dete in končno debelih kuhar (K. Marenk).

Lipah je znan humorist in odrski komik. Zato sem pričakoval, da ustvari nekaj izvirnih in močno komičnih možikov in žensk oseb v svoji romantični igri. Da tega ni storil, ni na korist uspeha in je mladino prikrajšal baš za tisto, česar si najbolj želi.

Režija in scena sta E. Freljova, prav spretna, okusna, pravilno lepa in peštra, barv in lučnih bajnosti bogata ter v vsem

vse hvalje vredna. Tudi vsa oprema s kostumi in rekviziti je polno ustrezljiva. Otroškim očem je na dvoru, v gozdu in črni špilji nudila razkošja z vsemi možnimi sredstvi.

Zato, da je celo naš operni oder za sodobne nastope baleta in ansambla v obliki, kakršno si je pač avtor zamišljal, pretesen in ne dovolj širok, glede lučnih, zlasti gozdnih nočnih efektov pa preveč.

Za »Desetnico« je kakor že prej za bajko »Princeska in zmaj« napisal lahko, otrokom primerno, prijetno melodično, deloma domače folklorno zabavno glasbo s spevi in plesi J. Gregor, ki je bil tudi dirigent. Poleg uvodnega ljubkega valčka (balet) smo si zapomnili zlasti krepko, dasi kratko vojaško koračnico, zamorčkov humorni kupč. norčovo pesmico in medigro z rogom; ugodno se je ponovno uveljavilo »Jutro« iz komponistove popularne »uite iz življenja« naše vasi. Prav zabavno je bilo pevsko predstavljanje deveterice kraljičin in deveterice snubcev, ki so — vsak žal le

z enim stihom — pokazali barvo svojega glasu, ne pa tudi višine svoje sposobnosti. J. Gregor, plodovit avtor operet in šlagerjev, venčevk in dr., si je kajpak po dirigranju na letovskih pridobil že toliko večšine, da je opravil svoj prvi nastop z orkestrom, solisti in baletom izlaha povsem ustrezno.

Operetna pevka E. Barbičeva je bila ljubka desetnica in spevu in igri, poleg nje pa sta stala v ospredju Mod. Sancin kot dvorski norček in Z. Pianček kot berač ter naposled — po načelu: konec dober — vse dobro — A. Sladoljev kot princ. Sam avtor je predstavljal smešnega kralja in četa enajstoroce hčera ter žel zanj ter za svojo ljubeznivo igro toplo priznanje. Ob galkjučku je prejel cvetja in srebrn venec.

Toda Ljubljana vendar nima toliko mladine, da bi zapored napelnila štiri mladinske predstave v dveh poslopijih. Lepo pa je bilo le, in želimo, da se Lipah vrne na prvoletno pot, h komediji ter nas kmalu razveseli z novim delom.

Fr. G.

Živilske nakaznice stare tri tisoč let

Poznali in uporabljali so jih Kitajci že v najstarejših časih

Ljudje splošno mislijo, da so se pojavile živilske nakaznice šele med svetovno vojno 1914/18 in da so zdaj samo ob sebi uumeven in dobro premišljen ukrep, ki naj zagotovi pravično in enakomerno razdelitev razpoložljivih živil. Toda iz starih kitajskih kronik je razvidno, da segajo začetki živilskih nakaznic zelo daleč. Živilske nakaznice so stare že okrog 3000 let. Bilo je leta 1100. pred našim štetjem, ko so na Kitajskem prvič odredili strogo kontrolo na živilskem trgu in pravično razdelitev riža kot najvažnejšega živila Kitajcev.

V vojni med Cusi in Cangsi je odredil cesar prvič, ko je poplava uničila večino pridelka riža, stroge ukrepe za enakomerno razdelitev starih zalog riža. Živilske nakaznice, ki so se pojavile ob tej priliki prvič, seveda niso bile take, kakršne imamo zdaj. Kitajci so uporabljali v ta namen lesene palčice, prepjene s posebno barvo, ki je

bila njena sestava državna tajna.

Pa tudi v klasičnem starem veku nahajamo pri starih pisateljih vesti o podobnem sistemu. Med peloponeško vojno od leta 431. do 401. je pretila Atenam lakota in potrebno je bilo strogo racioniranje živil. Vsek prebivalec mesta je dobil marmornato ploščico in vsak nakup je bil zabeležen z zarezo. Ohranila so se tudi poročila, iz katerih je razvidno, da so morale atenske gospodinjice stati v dolgih vrstah in čakati na živila. Seveda pa niso bile tako potrpeljive, kakor gospodinjice med svetovno vojno, pa tudi tako uvidevne ne. Temperamentne atenske gospodinjice niso bile zadovoljne s čakanjem in večkrat se je pripetilo, da so uporabile marmornate ploščice za vse kaj drugega samo ne za pravično razdelitev živil. Kaj rade so se z njimi obmetavale, kadar so si skočile v lase. Srditi spopadi med njimi niso bili nič posebnega.

Turška jezikovna akademija

V Istanbulu so praznovali nedavno praznik turškega jezika. Proslavili so dan, ko je Kemal Atatürk pred 9 leti prvič sklical kongres v svoji palači v Dolmabahči ob Bosporu, da bi očistil turški jezik vseh izrazov iranskega in arabskega izvora. Arabske besede so prišle v turški jezik iz Korana. Perzijski besedni zaklad izvira še iz časov, ko sta prevladovala v prednem Orientu perzijska kultura in perzijska poezija, ki sta močno vplivali tudi na osmanski svet. Kemal Atatürk se je branil arabskega vpliva, dal je prevesti Koran v novi turški jezik, potem ko se mu je bilo leta 1928 posrečilo nadomestiti arabske črke z enostavnejšimi latinskimi, da bi ne ostala umetnost čitanja in pisanja pridržana samo učenjakom.

Pozneje se je vsako leto sestal ta kongres, da bi dal slovnicu turškega jezika končnoveljavno obliko. Za proučevanje in oblikovanje turškega jezikovnega zaklada je bil ustanovljen poseben zavod. Nekateri tukaj iz arabskega in perzijskega jezika so se pa tako udomačile v turškem, da jih ni več mogoče nadomestiti z drugimi. Zato so izdali slovar teh neizogibnih tukaj, ki pojasnjuje vsako besedo točno v njenem pomenu. Poleg tega skušajo prevzeti v turški jezik besede iz sevnovečnega narečja, iz Turkmenistana in Azerbejdžana.

Letos poleti je bil imenovan odbor za slovnicu, ki naj poenostavi učenje turških oblik in jih združi v eno slovnicu za vse sole. To je pa posebno težko, ker turščina ne pozna nobenih označev za najenostavnejše slovnične pojme. Arabski nazivi so bili odpravljani, novih turških pa še ni na razpolago. Predsednik odbora je turški prosvetni minister, med člani je pa tudi več znanih turških novinarjev.

Brzjavni prenos slik pred 80 leti

Pred 50 leti je umrl v Firenci opat prof. Giovanni Caselli, ki se ga italijanski listi zljaj živo spominjajo, ker ga po pravici prištevajo med pionirje brzjavnega prenosa slik. Caselli se je posrečilo več važnih izumov, med njimi tudi pantelegrafo za prenašanje slik. Leta 1860. je odpoval v Pa-

riz, kjer je izpopolnil svoj aparat. Pet let pozneje ga je uporabil na progi Pariz—Lyon, pozneje ga je pa podaljšal do Mar-seille. Prenašal je slike, rokopiše v »faksimil« kot prve risbe rastline, ženskega pokreta in nekaterih not, pa tudi rokopiše, ki je napravil njihov točni prenos velik vtis. Med prvimi, ki so se poslužili pantelegrafa, je bil Rossini in on je v posebnem pismu izumitelju čestital.

Napoleonova ura za štiri tisoč mark

V hotelu Drouot v Parizu so imeli oni dan zopet javno dražbo umetnin. Na dražbo je prišla tudi žepna ura, ki kaže minute, ure, mesece, leta in letne čase. Zadaja ima ta mojstrovina Napoleonov grb. Ta ura res izvira od Napoleona samega. Naročena je bila za Napoleona ob enem z dvema enaki-uma urama, ki sta jih dobila avstrijski cesar in princ Jerome. Uro je naročila cesarica Maria Luisa. Dragocena in zgolovinsko važna ura se bila prodana na dražbi za 80.000 frankov ali 4000 mark. Njena prava vrednost je seveda manjša, zgodovinska vrednost bo pa nemara znatno večja.

Nov način lova na krokodile

Iz Bangkoka poročajo, da je trgovina s krokodili v Indiji zelo donosna. Toda lov na krokodile je težak, ker jih varuje oklep, da jim krogla ne more do živca. Izkušeni lovec na krokodile Bary Thivat je pa na svoj način rešil problem nevarnega lova na krokodile. Zaklal je mlado kozo in odstranil drobovje iz nje, potem ji je pa natresel v trebuh živga apna in jo zašil. Tako pripravano kozo je postavil k reki, sam se je pa umaknil v svojo kolibo in čakal kaj bo. Kmalu je prilezel iz Gangesa velik krokodil, hlastil je po kosi in jo požrl. Seveda ga je začelo v trebuhu pošteno peči, ko je prišla tekočina do živga apna. Krokodil je hitro pil vodo in čim bolj jo je pil, tem bolj ga je peklo. Čez dobro uro je že plaval krokodil mrtev po vodi. Lovca ga je potegnil k bregu in lov je bil končan.

RAZLIKA

Slikar: Za vsako svojo sliko zahtevam dva tisoč lir. Obiskovalce razstave: Koliko pa dobite za nje?

PROKLETSTVO

DEMANTA

Roman

Glas kapitana Rossa, njegova doneča povelja so se mešala z živžganjem vetra in plahutanjem jader. »Morski galeb« je stokal in raztrgano jadro je udarjalo po njem s strašnim treskom. Potem se je pa zgodilo, kar se je moralo zgoditi. Jambor se je pod pritiskom viharja zlomil in treščil na prednji krov.

— Oh, to zlo! — je zaklical Zanzibar, ki se ni več smejal.

»Morski galeb« se je tako nagnil na stran, da se je njegov rob dotikal vode. Tako je ostal dobre pol minute, potem se je pa zopet izravnil.

Kapitan Ross je maneviral, kakor je pač vedel in znal, toda vihar je postal vedno hušji. Mornarji so pokazali čudovito spretnost pri izpolnjevanju kapitanovih povelj.

Radovednost me je gnala, da sem zlezal na krov. Vse pričevarje mornarjev, da bi popravili škodo, povzročeno po zlomu jambora, je bilo zama-

Mornarji so morali končno svoje delo opustiti. Izkazalo se je, da se bo morala naša ladja vrniti v pristanišče in si preskrbeti tam nov jambor, kar bi trajalo najmanj teden dni.

Kapitan Ross je besnel in stresal svoj gnev na vse člane posadke, kakor da bi bili oni zakrivali nesrečo. Slišal sem, kako je dejal Cardiff s strtim glasom: Jadra je bilo treba prej sneti in zviti.

Kapitan je bil tistega dne nekoliko okajen, kar se je zgodilo vsak teden petkrat. Zato je bil izgubil prisotnost duha. Morda so bile krive tudi njegove slabe oči ali pa je mislil na kaj drugega. Skratka, mož ni opazil, da se bliža vihar. Ko je slednjič to spoznal, je bilo pa že prepozno.

K sreči je bil tik pred viharjem zapovedal sneti najvišja jadra. Če bi se to ne bilo zgodilo, bi ne bili ušli katastrofi.

Potem smo pluli po vetru nazaj po isti poti, ki smo jo bili prevozili, odkar smo bili odpluli od Kanarskih otokov.

Ko se je vihar polegel, sem šel k Pickmannovima. Našel sem ju vsa prestrašena. Ležala sta na tleh svoje jedinice in se zvijala v silnih krčih. Bila sta še v spalnih oblekah, mož v pižami, žena pa v srajci, in komaj sta dvignila ob mojem prihodu glavi.

— Ah, to ste vi, dragi moj Colombo! — je zajecljala Pickmannova. — Kaj se je zgodilo?

— Vihar je nam zlomil jambor, — sem odgovoril. — Kaj, jambor? — je vprašal Pickmann. — Da, naš prednji jambor je zlomljen.

— A zdaj? — Zdaj? Ne vem, kaj namerava storiti kapitan. — Ah! — je vzdihovala Pickmannova, — da se je moralo to zgoditi, ko je šla naša voznja doslej tako gladko.

— Upajmo, da se bo vse uredilo, — sem dejal. Pickmannova, ki menda ni bila tako bolna, kakor njen mož, je končno vstala. Bila je tako prestrašena in izčrpana, da se mi je smilila. Lasulja ji je bila zlezla na levo uho in srajca ji je bila zdrknila z debele rame.

No, dragi Colombo, povejte nama odkrito, kaj se je zgodilo, — je dejala. — Upam vsaj, da nam ne preti nevarnost. Nekam prestrašeno gledate. Prepričana sem, da niste povedali vsega, kar veste.

Popravila si je lasuljo in si brž zakrila golo ramo, rekoč:

— Ne prikrivajte nama ničesar. Vse hočeva vedeti.

— Nobena nevarnost vama ne preti, — sem odgovoril.

— Res ne?

— Zagotavljam vaju.

Pickmann se je dvignil in si podprl glavo z rokami. Videti je bilo, da zelo trpi. Revež niti toliko moči ni imel, da bi me kaj vprašal. Spominjal me je na tistega moža iz operete, ki pravi vse izčrpan po morski boleznii poglavarju morskih razbojnikov: Obesite me, toda ne dotaknite se me!

Pickmannova, ki je bila energičnejša od svojega moža, se pa ni toliko razburjala. Z drhtečim glasom mi je zastavila več vprašanj, v katerih so se vedno znova ponavljale besede:

— Če sva v nevarnosti, nama to povejte. Tolažil sem jo, kakor sem vedel in znal. Ko je nekdo potrkal na vrata, sem odšel, toda za vrati sem prisliškoval.

— Prosto! — je zaklicala Pickmannova, ne da bi oblekla jopico.

Vrata so se tiho odprla in prikazal se je zalit, rdeč obraz kapitana Rossa.

— Oprostite, — je dejal v zadregi, — mislim sem... In obrnil se je, da bi odšel, toda Pickmannova je zaklicala za njim:

— No, kapitan, govorite! Kaj se je zgodilo? Držeč zmečkanu čepico v roki je stari morski volk nerodno pozdravil in odgovoril:

— Hotel sem povedati gospodu Pickmannu, da je nam vihar zlomil prednji jambor in da ne moremo vožnje nadaljevati.

— No in? No in? — je kriknil Pickmann, ki si je bil ta čas že nekoliko opomogel.

— No, gospod, vrniti se bomo morali h Kanarskim otokom in se zateči v pristanišče Santa Cruz, da dobimo nov jambor. To bo trajalo približno teden dni.

— Teden dni! — je zamrmral Pickmann.

— Da, najmanj teden dni. Seveda v primeru, če najdemo tam tesarje, ki bi se takoj lotili tega dela.

— Kaj pa, če jih ne najdemo?

— Oh, v Santa Cruzu je dovolj tesarjev... Toda to pristanišče je zelo živahno. Morda bodo zasidrane tam še druge ladje, ki jih je tudi poškodoval vihar. V tem primeru bi morali počakati, da bi prišli na vrsto.

— No, dobro, — je zamrmral Pickmann in si zopet podprl glavo z rokami. Potem ga je pa premagala utrujenost in omahnil je nazaj na divan, kjer je nepremično obležal.